

การจัดการองค์ความรู้ (KM)

“การล่อซื้อ”

เพื่อทำการตรวจสอบและดำเนินคดี
ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

“การล่อซื้อ” เพื่อทำการตรวจสอบและดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ถือเป็นกฎหมายหนึ่งที่มีเจตนารมณ์การบังคับใช้เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ที่ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายกำกับดูแลให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการในทางการค้า อาทิ การไม่ปิดป้ายแสดงราคา การจำหน่ายสินค้าไม่ตรงกับป้ายราคาที่แสดงไว้ การจำหน่ายสินค้าในราคาสูงเกินควร หรือต่ำเกินควรหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อการปั่นป่วนราคาสินค้า ตลอดจนการกักตุนสินค้าต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าว ผู้กระทำความผิดย่อมต้องได้รับโทษทางอาญา ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนด

กรณีการล่อซื้อ เพื่อทำการตรวจสอบและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามคู่มือการตรวจสอบและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๔) ระบุแนวทางการตรวจสอบและดำเนินคดีสินค้าควบคุมกรณีจำหน่ายหน้ากากอนามัยเกินราคาควบคุม โดยการส่งเจ้าหน้าที่เข้าทำการทดลองซื้อสินค้า หรือใช้บริการโดยใช้ธนบัตรที่มีการทำเครื่องหมายหรือลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ณ สถานที่ตรวจ หรือถ่ายภาพ หรือถ่ายสำเนาไว้เป็นหลักฐาน เมื่อทำการซื้อสินค้าหรือบริการแล้ว ให้แสดงตนเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ในการเข้าตรวจสอบ และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการดำเนินคดี ดังนั้น “การล่อซื้อ” จึงเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว เจ้าพนักงานจึงได้วางแผนเพื่อ “ล่อซื้อ” ของผิดกฎหมายจากผู้ค้ายั้น โดยมีคำพิพากษาของศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าเป็นวิธีการเพื่อแสวงหาพยานหลักฐาน และยอมรับพยานหลักฐานจากวิธีการดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินคดีได้ อาทิ “คำพิพากษาศาลฎีกาที่ อ ๖๖๕/๒๕๖๓ จำเลยให้การรับสารภาพ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลากลางวัน จำเลยซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายหน้ากากอนามัย ดำเนินการใดๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาหน้ากากอนามัยชนิดธรรมดาสี่ฟ้า สูงเกินสมควร ไม่เป็นธรรมต่อผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ด้วยการตั้งราคาจำหน่ายปลีกที่กรมการค้าภายในกำหนด เจ้าพนักงานได้จับจำเลยพร้อมยึดธนบัตรรัฐบาลไทยฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท จำนวน ๑ ฉบับ หน้ากากอนามัย จำนวน ๕๐ ชิ้น เป็นของกลาง ธนบัตรของกลางเป็นเงินที่เจ้าพนักงานใช้ในการล่อซื้อหน้ากากอนามัยจากจำเลย พิพากษาให้จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๑” ส่วนกรณี “การล่อให้กระทำความผิด” เป็นกรณีที่มีบุคคลซึ่งไม่มีเจตนากระทำความผิดมาแต่แรก แต่ถูกผู้อื่นหรือเจ้าพนักงานล่อให้กระทำความผิด โดยการจงใจ หรือล่อลวงด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้ถูกจับกุมตามแผนที่ผู้อื่นหรือเจ้าพนักงานได้วางไว้ การกระทำการดังกล่าวจึงเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจึงต้องห้ามนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ดังจะเห็นได้

จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๗๗/๒๕๔๙ พยานหลักฐานโจทก์ไม่อาจรับฟังได้ว่า จำเลยมีเจตนาแต่แรกที่จะขายแผ่นซีดีภาพยนตร์ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย กรณีเป็นเรื่องที่ผู้แทนผู้เสียหายชักจูงใจหรือก่อให้เกิดจำเลยกระทำผิด จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้เสียหายเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย การแจ้งความร้องทุกข์จึงไม่ชอบ ทำให้การสอบสวนไม่ชอบ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดี ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้

กล่าวโดยสรุป การตรวจสอบและพิจารณาดำเนินคดีโดยวิธีการ “ล่อซื้อ” เจ้าพนักงานต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินคดี โดยความแตกต่างของ “การล่อซื้อ” และ “การล่อให้กระทำความผิด” จึงอยู่ที่การแสดงเจตนาของผู้กระทำว่ามีเจตนาในการกระทำความผิดหรือไม่ หากการกระทำนั้น เป็นการกระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว เจ้าพนักงานจึงวางแผนเพื่อล่อซื้อของผิดกฎหมายจากผู้นั้น เพื่อพิสูจน์ความผิด ถือเป็นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ได้โอกาสจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมด้วยพยานหลักฐาน สิ่งของและวัตถุที่ได้จากการล่อซื้อจึงนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการล่อให้กระทำความผิด เป็นการที่ผู้กระทำไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดมาแต่แรก แต่อาจถูกผู้อื่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หลอกให้กระทำความผิด จึงเป็นการจงใจหรือหลอกลวงให้เกิดการกระทำความผิด สิ่งของหรือวัตถุที่ได้จากการหลอกให้กระทำความผิด จึงเป็นพยานหลักฐานที่มีชอบด้วยกฎหมาย ไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖

กลุ่มกำกับและพัฒนาเศรษฐกิจการค้า
ตุลาคม ๒๕๖๔